

HEMRIK LÁSZLÓ

Urbánus szépség

Szabó Ábel és Németh Marcell
kiállítása

KÖGART Galéria, 2010. IX. 10–30.

A filozófusok szerint elkerülhetetlen, hogy a gondolkodás ne pihenjen meg a közterületeken. Ha nem menekülne időnként frázisokba, agyon nyomná a feldolgozásra váró szellemi matéria. Ezért a gondolkodás szelektál, egyszerűsít, a tradíció által legömbölyített szólamokban értelmezi a világot. Csak azt árnyalja, ami érzelmileg vagy intellektuálisan megérintette. Ez vonatkozik a

két művész tudatosan e folyamat ellenében dolgozik. A környezetünk figyelmen kívül hagyott területeit, annak felületesen kezelt, lekezelte tényeit mutatják meg nekünk.

A művészek szerencsés emberek, hiszen az átlagnál messzebbre és mélyebbre látnak. De a művész, hogy mindezekkel a képességekkel élni tudjon, valamiképpen korlátoznia kell önmagát. Erre valók a művészeti műfajok, a speciális anyag- és eszközhasználat. Szabó Ábel a részletgazdag hiperrealista kép segítségével, míg Németh Marcell a különös átmeneteket magában foglaló reduktív plasztikával teremt meg művészi világát, s teljesíti ki a fentebb vázolt művészi küldetését. Sokban különbözik Szabó és Németh művészete, mégis sok közös elem köti össze őket.

Mindjárt a legfontosabb a téma-táj. Van-e élet a városban túl? Teszem fel a kérdést az olvasónak, de mindennek előtt magamnak, aki, miközben lelkesen éneklé együtt Lovasival, hogy „I like Gemenc”, azt is gondolja, hogy Gemenc sem más ma már, mint egy elvadult park valamelyik városban. De ez nem az elvesztett paradicsom utáni sóhaj. Egyszerűen tény, egy új világot látunk. Ottlik Géza Buda című regényének első soraiban csodaként írja le, hogy annyi év után visszakerült a városba, Budára. A Figyelmen kívüli terület című kiállítás, ha nem is csodaként értelmezi a várost, feltétlenül segít abban, hogy egy magasabb szinten találjunk vissza hozzá. Kétségtelen, hogy két fiatal művész a városvédők ügyét is szolgálják.

Amint arról beszélünk, ahogy a művészeknek döntenet kell a műfaji keretekről, időnként a tematikai rendszeren belül is szelektálniuk kell. Szabó Ábel festészetének jó néhány visszatérő látványsegmense vonul fel ezen a kiállításon is, de egészen új jelenségeket, szereplőket is felvesz a leltárba. Ugyanakkor a városi tér, az épületek által konstruált tér ábrázolása továbbra is a legalapvetőbb momentuma a festészetének. Képei kivisznek a város szélére, a rakodódaruk világába is, de ott vannak a lakóházak, a lakótelepek, a belváros, a külváros egyaránt. Gyenge nyelvi leleménnyel fűszerezve,

képeinek centrumát a Városmegye című képen vélem felfedezni, amely markánsan fogja össze Szabó Ábel festészetének ismérveit. A kőbányai környezet igencsak lehangoló, de Szabó olyan nézőpontot választ, hogy izgalmas térjáték bontakozzon ki a szemünk előtt. A megroggyanó járda, a vasbeton párkányból kiszakadó vasgerinc – önmagáért beszél. Számomra egyértelmű az üzenet: felelősséggel tartozunk az új, a még ép, de az agonizáló épületekért is.

Szabó Ábel képi fordulatát az emberi alak közvetlen megjelenítése hozta. Gondolkodó festőként, aki hiperrealista festészetet művel, így egyszerre áll közel a minimal és a koncept arthoz, igen tudatosan választja meg képei szereplőit. A térben egymással szemben látható a két portré. Az egyikén Varga Péter szobrászművész a Képzőművészeti Egyetem Izabella utcai frontja előtt, míg a másikon a kézműipari szakközépiskola karbantartója, Mocsári László látható egy nagyváradai lakótömb előtt. Újabb suta vicc. Lenne mit karbantartani ezen a boldogtalan építményen is.

Bevallom, Szabó képei közül a járműveket ábrázolók a kedvenceim. Ahogy a Megszokott hely (de még nem biztos) című kép is lenyűgöz. A képen egy BKV-busz részlete látható, egy nagy Ikarusz-kerék: nyersen, porosan és fáradtan. Mi sem bizonyítja jobban művész főhajtását az urbánus látvány előtt, mint az, hogy a képen megfestett kerék a valósággal megegyező méretben készült. De Szabó nemcsak felsorolja a városi útjaink során figyelmen kívül hagyott dolgokat, hanem festői igényességgel realizálja azokat. Mint például azt a türkizben ragyogó apró pontot, amely a busz oldalsó csomagtartójának kilincsnél csillan fel. A részletek, a részletek minősége szavatozza a műegész értékét. És végül itt vannak a telefonos képek, a letűnőfélben lévő utcai készülékek. Szabó olyannyira mélyen kötődik ezekhez a tárgyakhoz, hogy még festészeti stílusokat is kipróbál rajtuk.

Ha már a telefon... A két művész munkáiban a városi tér mellett közös nevezőnek tűnik a kommunikáció, a közlekedés, a mozgásformák megjelenítése is. Talán felhívás ez egy új, emberibb kommunikációra, új közlekedési formákra, s egyáltalán az emberek közötti közeledésre.

Németh Marcell grafikai finomságú és érzékenységgel munkái kétségtelenül a 20. századi plasztika útkeresésének folyamán. Anyaghasználat, formakészlete, installálási módszerei, hogy ezek a kvázi képek akár földre is kerülhetnek, mind erősíteni hivatottak a konvencionálissal szemben érvényesíthető új figyelmet és tekintetet. Ez már nem a klasszikus plasztikai tömegformálás, ugyanakkor egy klasszikus anyagba, a melegen hengerelt vaslemezbe rajzolja, hajlítja, homorítja-domborítja grandiózus látványvilágát. De formaalkotó eszköztárat tovább bővíti egy az avantgárdot idéző képépítő gesztussal is, a hegesztőpisztollyal applikált elemekkel. Az anti-

plasztikai közegben nagyszabású terek képződnek. A városhasználát egyik legalapvetőbb helyszíne ma a metróé. A széles boltív és a perspektívát kitéző lépcsők lassan lételményeink közé tartoznak, s vele az ellentétes formák is. A munkák redukciója

forrás: 7777

Szabó Ábel: Varga Péter, szobrászművész, 2010
olaj, vászon, 173x158 cm

sohasem visz el bennünket az absztrakcióig, de addig igen, hogy érzékeljük, milyen alapformák, standard vizuális viszonyok között is élünk. Nézzük meg figyelmesen a földalatti metróállomást ábrázoló munkát, a tér oszlopai rendkívül feszesen ellenpontozzák a horizontálisan futó kiterjedéseket.

A művész nemcsak a struktúrára, a komponálásra fordít figyelmet, de már-már festői hatásokhoz is eljut egyes munkáin, így a Tájképen is. Az alföldi tájba kottaképet író magasfeszültségű vezeték és az őket tartó oszlopok és traverzek mögötti faktúra igazán festői a savas maratásnak és visszacsiszolásnak köszönhetően. A látványt nem adják ingyen! De nemcsak az egész lenyűgöző, hanem az egyes oszlopok többrétegű, izgalmas rendszere is. És végül beszélünk kell Németh Marcell legnagyobb, földre fektetett munkájáról is, ahol a nyújtott, elliptikus formákba rendezett autópályát egy felüljáró elemektől társi tömbje szakítja át, ugyanakkor tartja össze.

Azzal kezdtem, hogy Szabó Ábel és Németh Marcell a környezetünk figyelmen kívül hagyott tájaira irányítják a figyelmünket és az érzeinket, de azt hiszem ennél egy kicsit többet kapunk: cselekvésben, keresésében artikulálódó urbánus szépséget.

Németh Marcell:
Tájkép I, 2010
vaslemez, 50x200x0,4 cm

látására is. A látás során, idő hiányában, csak a legszükségesebb információkat tapogatózunk le. Legtöbbször eltekintünk az elvontnak, konfúzusnak vagy neutrális vizuális tényeknek tetsző jelenségek kódolásától. A kiállításon szereplő